

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome Tribvnalis Sacramentalis Reverendissimi Patris Petri Marchantii

Zurmöllen, Heinrich

Neuhusii, 1677

Titvlvs XXXI. De Militia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9734

TITVLVS XXXI.

De Militia.

Articulus Primus.

Quid sit Militia.

1. **M**ilitia est hominum multitudo, au-
 ctoritate publica collecta, sub
 præfectis & Ducibus congruis legibus ar-
 tificiose adunata, Sacramento sive Jura-
 mento obligata, ad juste, & justitiæ affectu
 hostes reipublicæ vel propulsandos vel
 persequendos, amore justitiæ & pacis or-
 dinata. Dicitur (*auctoritate publica*) quæ
 residet in Rege, Principe supremo, vel re-
 publica independente: non tamen in infe-
 rioribus, nisi de auctoritate superiorum,
 aut in casu angustiarum, vel necessariæ defen-
 sionis: Dicitur (*artificiose adunata*) con-
 tinet enim militia artem singularem, sive
 se & rempublicam fossis, vallibus, armis, vigi-
 lijs defendendi, sive industrie & ordinate

in a.

in aciem procedendi. Dicitur (*ad juste & justitiæ affectu hostes propulsandos*) in quibus verbis causæ justæ belli, simul & recta intentio bellantium exprimitur: nimirum: protectio populi ab injuriis, quæ fit bello defensivo, vel ultio injuriarum jam inflatarum, quæ fit bello offensivo, intentio autem recta, est veræ justitiæ & æquitatis affectus.

2. Porro tribus conditionibus bellum juste inchoatur. Nimirum: si sit sufficiens auctoritas: causa justa: intentio recta: sufficiens auctoritas censetur, si à Rege aut Principe supremo aut republica independente indicatur. Causa justa belli offensivi, his clauditur partibus. Prima est: si instituat ad recuperandas terras & bona injuste ablata, sic pugnarunt Hebræi contra Philistæos, quia detinebant terram sibi à Deo promissam. Secunda: dum ad ulciscendam publicam injuriam instituitur: sic ob injuriam factam legatis publicis, & consequenter Regi David eos mittenti ipse bellum indixit Regi ammonitarum, 2. Reg. 10. Tertia ad protegendam justiti-
X 4 tiam.

tiam. Quarta: ad recuperanda jura Regnorum: tale fuit bellum Joram contra Regem Moab 4. Reg. 3. ex recta intentione bellum justum est: dum scilicet ob justitiam, bonum publicum, & pacem bellum geritur, non tam amore vindictæ, quam satisfactionis & justitiæ. Quatuor vero conditionibus bellum finitur & pax coalescit: nimirum restitutione ablatorum, compensatione damnorum: satisfactione injuriarum: vel omnium liberali condonatione.

Articulus Secundus.

De potestate Militum circa personas & bona hostium.

I. **M**iles in hostem potest quidquid spectat, aut aliquo modo pertinet ad finem justum belli consequendum: five fiat occisione, mutilatione, captivitate, bonorum usurpatione, aut incendio. Quia qui juste intendit finem, potest juste adhibere media ad finem, illa autem media sunt, quibus hostis vel juste punitur, vel juste ad restitutionem bonorum vel compensationem

penfationem injuriarum compelli potest.

3. Occifio vero vel mors extra conflif-
tum vel pugnam non permittitur, fi aliter
hoftis poffit subjici, & aliud malum non
immineat, quia occifio non justificatur ni-
fi cum neceffitas, vel juftitiæ & legum ex-
emplaritas ad hoc cogit.

3. Abftinendum etiam eft militi ab oc-
cifione innocentum in bello: quia nemo
ob peccatum, cujus fibi confcius non eft,
morte plecti debet: inter innocentes au-
tem computantur pueri, infantes, captivi,
qui apud hoftes detinentur, mulieres, pe-
regrini, item qui ad hoftem nullatenus fpe-
ctant, nec illi ullo modo cooperantur.

4. Licet militibus fpoliare bona mo-
bilia hoftium, fervata tamen proportione
juftitiæ & æquitatis, damni vel compenfa-
tionis, quæ per bellum intenditur; juxta
legum Militiæ præfcripta & ordinationes:
quia bona mobilia hoftium bello capta,
jure Gentium funt victorum. Unde mili-
tibus *Deut. 20.* omnia fpolia adjudicantur:
Cumq̄ (inquit) *tradiderit Dominus: Deus*
tuus illam (supple civitatem) *in manu tua*

X 5

omnem

Tractatus Tertius,
omnem prædam exercitui divides, & com-
medes de spolijs hostium tuorum quæ dominus
Deus dederit tibi.

Articulus Tertius.

De obligationibus Regum erga Mi-
litiam & Milites.

I. **O**bligatio est: ut Rex in electioni-
 bus præfecturarum, habeat ratio-
 nem idoneitatis, probitatis & justitiæ, in
 personis quas eligit vel instituit, ad idonei-
 tatem requiritur. 1. Scientia & praxis artis
 militaris, ut sciat defendere Civitates, valla
 & fossas industrie construere, acies diri-
 gere, &c. 2. Prudentia agendorum: quæ
 consistit in eo ut Duces norint pericula
 declinare, opportunitatem ad aggredien-
 dos hostes, militum animos ad pugnam di-
 sponere. 3. Fortitudo: quæ consistit in
 constanti adversitatum tolerantia labo-
 rum perpeffione, difficultatum forti evi-
 ctione. 4. Probitas: quæ in hoc consistit,
 ut Christiane & Catholice vivant, manda-
 ta Dei servantes, à vitiis & concupiscentiis
 elongati. Justitia autem eorum in hoc
 elucet:

elucet: si neminem concutiant, nemini calumniam inferant, sed suis stipendiis contenti vivant.

2. Obligatio est ut provideat militibus de stipendio. Hinc enim Regi bona & proventus assignati sunt, & ei tributa solvuntur, ut Regno subveniat, & milites congrua stipendia accipiant, quibus non licet aliquid exigere, ultra id quod jure ipsis assignatum est, & quidquid accipitur aut exigitur ultra stipendium, injuste accipitur & exigitur, adeoque peccatum mortale juxta rationem materiæ committitur, cum obligatione ad restitutionem. Licet vero interdum militi, petere & recipere à populo & Rusticis quæ necessitas, charitas, gratitudo vel urbanitas requirit. E. G. miles stipendio destitutus potest cibum, vestimenta, medicinam, sive in pecunia sive in specie postulare, & qui habent media tenentur illis dare, quia milites suam vitam pro Republica exponunt. Item si aliquam gratitudinem præstent Rusticis bona eorum conservando, liberale aliquod subsidium accipere possunt.

3. Obligatio est : ut de Annona quæ ad militum sustentationem & necessitates, si-
ve quęcunque bello gerendo necessaria, ex
communi ærario subministratur, provi-
deat. Ad quam proinde annonam perti-
nent frumenta, panes, vinum, cerevisia, a-
vena, & fænum pro equis, arma, pulveres
tormentarij, medicamenta & id genus
alia, qua exercitui in castris præsto esse
debent.

4. Obligatio est : militum conservatio &
disciplina, bene meritorum remuneratio.

5. Obligatio est : provisio hospitiorum
pro militibus, qui enim militem conducit,
tenetur ei de hospitio providere, attenden-
dum vero ne regulas hospitiorum exce-
dat, nimirum : 1. Ut sub titulo servitii plu-
res milites secum ad hospitium non addu-
cant. 2. Ne tenuioris fortunæ homines,
& qui unicam forte cellulam habent ve-
xentur, aut è casula sua ejeciantur. 3. Ut in
domibus hospitii capacibus, hospes possit
retinere duo loca sibi & familiæ, modo u-
num militi præstet. 4. Apothecæ & loca
mercibus deputata, domino libera ma-
neant.

neant. 5. Ut omnis concussio absit, alias Domino hospitii liceat propria auctoritate, militem expellere, nec tenetur Dominus hospitii aliud præbere, quam quod habitationi Ordinariæ sufficit, nimirum: quæ ad cubile, mensæ supellectilem & hujusmodi necessaria sunt: unde nec tenentur cibos præbere, animalia & equos nutrire, nisi aliunde causa justa vel necessitas hoc exigat.

Articulus Quartus.

De obligationibus Ducum ac Militiæ Officialium.

1. **O**bligantur ut milites in armorum exercitijs & officijs suis dirigant: & milite utiliter & provide utantur: item ut milites in suo officio contineant, & ne alteri injuriam inferant, cohibeant.

2. Obligantur Commissarii aliique officiales qui distributioni stipendiorum militarium intendunt ad tria: nimirum: pecuniam paratam in tempore habere: illam in fideli moneta suppeditare: eandem fideliter & capitatim distribuere.

X 7

3. Ob-

3. Obligantur ij qui annonæ militari præficiuntur ad tria, nimirum: annonam debito tempore paratam habere: illam in speciebus probatis suppeditare: eandem fideliter distribuere.

Articulus Quintus.

De peccatis Regum, Ducum, aliorumque Militiæ Officialium.

1. **P**eccat Rex & ad restitutionem tenetur, qui ubi sufficiunt regni proventus, nova tributa sub prætextu militiæ imponi curat.
2. Peccant qui in Duces & præfectos militum assumunt, artis & scientiæ militaris ignaros, item qui adolescentes, effæminatos, & in delitiis effusos præficiunt, tales enim aptiores essent ad januam amasiæ suæ vigilare, quam cohorti alicui militum præesse.
3. Peccant qui præfecturas militiæ, indignis pecunia vendunt, aut favoribus communicant.
4. Peccant qui cum præfecturam indigni adepti

adepti sunt, aut eam non deponunt, aut se idoneos reddere non student.

5. Peccant qui Lasciviis vacantes, militi suo malum exemplum præbent, & carnis vitiis ac ebriatibus dediti, disciplinam militarem negligunt.

6. Qui non contenti suis stipendiis populum concutiunt, & ad contributiones injustas cogunt, aut facto communi marsupio, cum populi ministris prædam dividunt.

7. Committunt peccatum in caelum clamans, qui militi stipendia subtrahunt, aut negant, vel ipsum in solutione stipendii, quovis practicabili modo defraudant.

8. Peccant qui frumenta corrupta vel vilissimi pretii pro annona congregant, ea nihilominus carissimo pretio Regi vendentes.

9. Peccant qui debito tempore annonam non congregant & distribuunt, unde frequenter exercitus, retardatur vel miles fame consumitur.

10. Peccant qui ubi pro triginta militibus, quos solum habent, panes sufficerent, exigunt panes pro centum, aut cum præfecto
annonæ

annonæ vel panum componunt, ut summam pecuniæ accipiant, prædam inter se dividentes.

II. Peccant Duces & præfecti militum, qui tumultuarie & extra Regulas unicuiq; sibi hospitium accipere permittunt: qui concussiones & injusta gravamina non cohibent, sed effreni militum libidini omnia derelinquunt.

12. Peccant qui pagis vicinis ad contributiones pecuniarias adactis, in unum aut alterum pagum, totum onus militum divertunt.

13. Qui prætextu sui status & nobilitatis vel officii, in delitiis mensalibus excessiva exigunt, sive ut ijs delitiantur, sive potius ut cogant illa pecuniis multis redimi.

14. Peccant qui suis militibus in terris amicis prædas permittunt, & partem sibi præstandam reservant.

15. Peccant Metatores castrorum, qui in dispositione hospitiorum alios pecunia accepta eximunt, alios gravant: aut qui cum officariis pagorum conveniunt, ut accepta pecunia vel ab eis declinent, vel minori numero pagos gravent. Ar-

Articulus Sextus.

De obligationibus Militum.

1. **O**bligantur Milites ad fidem seu fidelitatem, in avertendis à Rege & Republica malis: in conservandis bonis, quæ ad salutem & utilitatem eorum pertinent: in servandis secretis suæ partis.
2. Obligantur ad obedientiam respectu Ducum & præfectorum militiæ, nomine regis, debet autem esse obedientia cæca: ut de causa, ratione mandati non disputent. Item debet esse expedita: ut non tergiversentur: etiam debet esse præcisa: ut nihil ex ijs quæ mandantur prætermittant.
3. Obligantur ad fortitudinem in tolerandis duris & adversis: in aggrediendo vel fugando hoste: in exponendo se morti pro rege & republica.
4. Obligantur ad populi conservacionem, protectionem & injuriarum propulsiionem.
5. Tenentur hostibus servare fidem datam, & ad Christianam charitatem ac humanam mansuetudinem.

Arti-

Articulus Septimus.

De peccatis Militum.

1. **P**eccant contra fidelitatem proditores, factiosi, cum hostibus paciscentes.
2. Qui in defendenda civitate speculatores positi obdormiunt, agredientem hostem vel non denuntiant, vel non repellere conantur.
3. Qui sua infidelitate vel positive suam stationem, aut etiam civitatem, hosti produnt, vel negative non resistentes, viam parant ad faciliorem occupationem.
4. Qui secreta militiæ revelant: ex qua revelatione, sua pars à consecutione alicujus victoriæ præpeditur, vel ab adversa damna reportat.
5. Peccant qui mandatis obedire detrectant, vel tergiversantur, vel ex culpa sua aliquod mandatum vel pactum prætereunt.
6. Peccant contra fortitudinem militarem, qui nec in duris se exercent, nec in acie strenuitatem ostendunt, nec in defensione constantiam: ad fugam magis habiles quam ad hostis persecutionem.

7. Pec-

7. Peccat miles cum rusticos aut hospites suos percutit, affligit & variis modis vexat, aut ab eis quæcunque cupit extorquet. Taceo stuprationes Virginum, invasiones faminarum, ruinas & incendia domorum, dissipationes mobilium, quæ his temporibus militibus quotidiana sunt.

8. Peccant qui fraudulenter culpam aliquam Civi aut Rustico imponunt, ut hoc prætextu in bona illorum involent, multas & pænas pecuniarias imponant, illos incarcerent.

9. Peccant qui fidem hosti datam non servant vel quo vis modo violant aut fraudulenter interpretantur.

10. Peccant qui hostibus captivis injurias graves inferunt, illos calumniis vexant, & durius tractant, absque ulla humanitate.

11. Peccant qui cives & rusticos hostes spoliantes, cum non resistunt, verberibus concutiunt, ijs injurias irrogant, & quascunque barbaries in eos exercent.

12. Qui in imbellem fæmineum sexum, non tantum per concubitus & tactus illicitos, sed etiam per inverecundas actiones

&

& denuntiationes involant, in hoc bestiis crudeliores.

13. Peccant qui dum hospitia designata vel tumultuarie accepta occupant, patronos domorum divexant, familiam concutiunt, & omnis generis nequitias exercent, quæ lubent prædantur, pecunias extorquent, domos dilacerant, ferramenta plumbum & alia detrahunt.

TITVLVS XXXII.

De Duello.

Articulus Vnicus.

Quid sit Duellum & an licitum.

1. **D**Uellum est pugna duorum ex condito adversus invicem pugnantium, ad mortem sibi invicem inferendam. Porro diversæ similis duelli causæ assignari possunt.

1. Cum indicitur duellum ad litem & controversiam aliquam dirimendam, ita ut ei qui superat justitia attribuatur.

2. Ob odium & inimicitiam pugnantium,